

Handläggare
Tove Heder
Telefon: 08-50814367

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd
2024-11-21

Remiss av motion om sociala insatsgrupper från åtta års ålder

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/890

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat en remiss till nämnden gällande en motion om sociala insatsgrupper (SIG) från åtta års ålder. I motionen framförs att brottsligheten kryper allt längre ned i åldrarna och att allt yngre barn blir måltavlor för kriminella gängs rekrytering. Motionären föreslår att sociala insatsgrupper (SIG) bör erbjudas från åtta istället för tolv års ålder som gäller nu.

Förvaltningen instämmer med motionären om att det behövs kommunala initiativ i syfte att utveckla likriktade och kunskapsbaserade arbetssätt för att möta behovet hos den yngre åldersgruppen som riskerar att utveckla en kriminell livsstil. Däremot anser inte förvaltningen att sociala insatsgrupper ska erbjudas till en yngre målgrupp än vad som anges i vägledande myndigheters riktlinjer och rekommendationer. Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

En remiss från kommunstyrelsen inkom till stadsdelsnämnden den 12 september 2024 med en önskan om att nämnden yttrar sig kring en motion om sociala insatsgrupper (SIG) från åtta års ålder.

Motionen är skriven av Maurice Forslund (KD). Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, socialnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 6 december 2024.

Ärendet

I motionen framförs att allt fler unga larmar om att de påverkas av gängkriminalitet samt att brottsligheten kryper allt längre ned i åldrarna. Vidare framförs att allt yngre barn blir måltavlor för kriminella gängs rekrytering vilket är en oroväckande trend som måste brytas. Författaren beskriver olika statliga initiativ som tagits för att motverka och förebygga ungdomsbrottslighet och framhåller att det även behövs nya kommunala initiativ för att motverka att barn och unga hamnar på en kriminell livsbana.

Motionären framhåller att en av stadens kraftfullaste åtgärder för att fånga upp barn och unga och se till att de får rätt stöd är sociala insatsgrupper (SIG), som riktar sig till barn från tolv år. Författaren föreslår i ljuset av att kriminaliteten kryper allt längre ned i åldrarna, att SIG ska erbjudas från åtta års ålder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg vuxen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med författaren till motionen om att det är viktigt med kommunala initiativ för att motverka och förebygga att barn och ungdomar hamnar i kriminalitet. Vidare håller förvaltningen med om att rekryteringen av yngre till kriminella nätverk är ett samhällsproblem där socialtjänsten har en viktig funktion i det förebyggande arbetet med att fånga upp barn och unga och erbjuda familjer adekvat stöd.

*I finansborgarrådets förslag till budget 2025 framgår att Stockholms stad ska verka för att ingen ung ska rekryteras till kriminalitet och organiserad brottslighet. Stadsdelsnämnderna ska förebygga kriminalitet, identifiera och stödja personer i riskzon för kriminalitet samt arbeta för att fler lämnar kriminalitet, barn och unga såväl som vuxna. Vidare framgår att arbetet ska ske genom samverkan med polis, föräldrar, förskola, skola, fritidsverksamhet, föreningsliv, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser. Vidare framgår att stadsdelsnämnderna under 2025 tillsammans med socialnämnden ska utveckla de förebyggande insatserna för unga på väg in i kriminalitet och att *Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet* ska ligga till grund för stadens arbete.*

Strategin framhåller vikten av främjande, tidiga och förebyggande insatser då det är betydligt lättare att förhindra uppkomsten av ett beteende än att bryta en redan påbörjad destruktiv och normbrytande utveckling. De som redan etablerat ett kriminellt beteende ska erbjudas ett effektivt utformat stöd som utgår från en

helhetssyn på barnets eller den unges situation och som samordnas med stöd från andra relevanta aktörer. Stadens arbete med strategins målgrupp ska vila på forskning och beprövad kunskap.

Socialstyrelsen fick under åren 2018-2022 i uppdrag från regeringen att främja kompetens, stabilitet och kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Två kunskapsstöd togs fram till stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga med normbrytande beteende. År 2020 publicerades *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende* samt 2021 *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott* som ger stöd i arbetet med pojkar och flickor i åldern 6–17 år som enligt socialtjänsten löper hög risk för fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Stödet innehåller rekommendationer om insatser som socialtjänsten bör erbjuda målgruppen.

I *Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet* ska stadsdelsnämnderna både i arbetet med de yngre och äldre barnen utgå från de vetenskapligt utvärderade insatser som listas i Socialstyrelsens kunskapsstöd för normbrytande beteende hos barn och unga 6-17 år. Gemensamt för de rekommenderade insatserna är att de fokuserar på risk och skyddsfaktorer, riktar sig mot både barn och föräldrar och barnets övriga sociala sammanhang, är tydligt strukturerade, flexibla och intensiva samt bygger på KBT och social inlärningsteori.

Målet med socialtjänstens insatser är att de ska vara till nytta och aldrig till skada varför insatser behöver baseras på bästa tillgängliga kunskap. För att insatser ska vara verksamma på individnivå behöver de anpassas efter den enskildes behov och förutsättningar och planeras utifrån varje barns unika mönster av risk- och skyddsfaktorer. De fem behandlingsprinciperna i modellen för risk, behov och mottaglighet i behandling (RBM-modellen) ligger till grund för de insatser som enligt forskning är mest effektiva för barn med hög risk för fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Enligt RBM-modellen bör insatser och interventionen alltid stå i paritet till individens risknivå.

Sociala insatsgrupper (SIG) ingår inte som en rekommenderad insats i Socialstyrelsens kunskapsstöd för målgruppen. I Brottsförebyggande rådets (BRÅ), Socialstyrelsens samt Stockholms stad vägledning för sociala insatsgrupper är ålder på målgruppen tolv år som nedre gräns. Modellen är inte beprövad på yngre åldrar.

Inom SIG används vanligtvis ett arbetssätt där den unge deltar på gemensamma möten och ibland i samtidig individuell behandling. Modellen kräver engagemang, delaktighet och en viss mognad hos den unge. I de operativa grupperna sker nära samverkan med polis och det gemensamma arbetet utgår ifrån en kriminell problemformulering, något som skulle kunna öka risken för att den unge påtvingas eller tar till sig en negativ identitet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning instämmer med motionären om att det behövs kommunala initiativ i syfte att utveckla likriktade och kunskapsbaserade arbetssätt för att möta behovet hos den yngre åldersgruppen som riskerar att utveckla en kriminell livsstil. Däremot anser inte förvaltningen att sociala insatsgrupper ska erbjudas till en yngre målgrupp än vad som anges i vägledande myndigheters riktlinjer och rekommendationer.

Jämställdhetsanalys

Vägledande myndigheters riktlinjer och rekommendationer för målgruppen i motionen har anlagt ett jämställdhetsperspektiv i framtagandet av dessa. Normbrytande beteende och brott är vanligare bland pojkar än bland flickor. Pojkar utgör också en majoritet i den forskning som ligger till grund för socialstyrelsens kunskapsstöd vilket innebär att det vetenskapliga stödet generellt sett är mer osäkert när det gäller flickor. Även om normbrytande beteende i vissa avseenden kan ta sig olika uttryck bland pojkar respektive flickor är likheterna mellan könen mångdubbelt fler än skillnaderna vad gäller riskfaktorer för att utveckla normbrytande beteende.

Barnrättsperspektiv

Förslaget att erbjuda SIG till barn från åtta års ålder till skillnad från idag, från tolv års ålder berör barn direkt, främst barn i åldersspannet åtta till elva år. Barn i åtta till nio års ålder befinner sig ofta i en utvecklingsfas. Vanliga och utmärkande kännetecken för barn inom åldersspannet är exempelvis känslighet för kritik, jämförelser mellan den egna och andras livssituation samt ett starkt intresse för hur det är att vara vuxen och vad vuxna gör. Barn är utifrån det i stort behov av sina föräldrar för vägledning.

Enligt artikel 5 i barnkonventionen har föräldrarna det yttersta ansvaret för barn och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter. I barnkonventionens artikel 40 står att barnet, som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar, har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Då SIG inte är beprövat på barn mellan åtta och elva år samt då insatsen ofta utgår från en kriminell problemformulering går förslaget inte i linje med barnkonventionen.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Motion om sociala insatsgrupper från åtta års ålder.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2024-11-05
Veronica Starck, Avdelningschef	2024-11-04